

ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІЗ ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Конох А. П.

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0003-4283-9317
konoch105@ukr.net*

Маковецька Н. В.

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0003-3735-2205
natalia.v.mak@gmail.com*

Конох А. А.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0001-9719-0418
konoch25@gmail.com*

Ключові слова: туристсько-краєзнавча робота, туристсько-краєзнавча компетентність, формування краєзнавчої компетентності майбутніх учителів фізичної культури.

У статті проаналізовано проблему формування фахової компетентності майбутніх учителів фізичної культури з туристсько-краєзнавчої діяльності. Надається аналіз позицій науковців щодо формування туристсько-краєзнавчої компетентності майбутніх учителів фізичної культури у закладах вищої освіти. Аналіз сучасного стану формування фахової компетентності майбутніх учителів фізичної культури з туристсько-краєзнавчої діяльності підтвердив актуальність і доцільність обраної проблеми дослідження, її недостатню теоретичну розробленість у педагогічній теорії та практиці. Доведено, що у педагогічній і спортивній науці, зокрема у спортивно-оздоровчому туризмі, багато уваги приділяється підготовці до участі у змаганнях, але в наукових працях, присвячених проблемам підготовки майбутніх учителів, недостатньо висвітлені можливості компетентнісного підходу в цілеспрямованому проектуванні туристсько-краєзнавчої роботи, результатом якої потенційно стає підвищення рівня сформованості краєзнавчої компетентності вчителів фізичної культури, котрі володіють змістом, організаційними формами, методами, технологіями її здійснення, що підтверджує необхідність теоретичного обґрунтування та практичного розв'язання означеної проблеми. Розкрито такі поняття, як «туристсько-краєзнавча робота майбутніх учителів фізичної культури» – формування у студентів стійкого пізнавального інтересу, ціннісного ставлення до

вивчення особливостей рідного краю, отримання знань для виконання практичних краєзнавчих завдань; «краєзнавча компетентність» – наявність високої теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів до туристсько-краєзнавчої роботи у їхній професійній діяльності; «формування туристсько-краєзнавчої компетентності майбутніх учителів фізичної культури» – цілеспрямовано організований процес формування знань, умінь, навичок як особистості – організатора туристсько-краєзнавчої роботи. Визначено, що фахова підготовка майбутніх учителів фізичної культури, готових до туристсько-краєзнавчої роботи у професійній діяльності, є однією з важливих умов підвищення інтересу дітей і молоді до занять фізичною культурою, туризмом і спортом, забезпечення необхідної рухової активності, фізичного розвитку, збереження та зміцнення їхнього здоров'я. Аналіз сутності туристсько-краєзнавчої роботи дав змогу дійти висновку, що фахова підготовка вчителя фізичної культури і спорту, здатного до цієї роботи, є багатофункціональною. Фахова підготовка майбутніх учителів фізичної культури, готових до туристсько-краєзнавчої роботи, має здійснюватися на факультетах фізичного виховання за спеціалізацію «Екологічний і спортивний туризм», адже саме ця спеціалізація враховує особливості такої підготовки. Представлено основні напрями вирішення проблеми формування фахової та туристсько-краєзнавчої компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі професійної підготовки. Матеріали дослідження можуть бути використані для формування краєзнавчої компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі підготовки навчально-методичних видань, під час викладання курсів, пов'язаних із туристсько-краєзнавчою підготовкою, у роботі учнівських і студентських гуртків, кураторів академічних груп тощо.

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE IN TOURIST AND LOCAL HISTORY ACTIVITIES IN FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL CULTURE AS A SCIENTIFIC AND TEACHER

Konoch A. P.

*Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Theory and Methods of Physical Culture and Sports
Zaporizhzhia National University
Zhukovskoho str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0003-4283-9317
konoch105@ukr.net*

Makovetska N. V.

*Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Tourism and Hotel and Restaurant Business
Zaporizhzhia National University
Zhukovskoho str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0003-3735-2205
natalia.v.mak@gmail.com*

Konoch A. A.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Tourism and Hotel and Restaurant Business
Zaporizhzhia National University
Zhukovskoho str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0001-9719-0418
konoch25@gmail.com*

Key words: *local lore and tourist work, tourist and local lore competence, formation of local lore competence of future physical education teachers.*

The article analyzes the problem of formation of professional competence of future teachers of physical culture in tourism and local lore. An analysis of the positions of scientists on the problem of formation of tourist and local lore competence of future teachers of physical culture in higher education institutions is given. Analysis of the current state of formation of professional competence of future teachers of physical culture in tourism and local lore

confirmed the relevance and feasibility of the chosen research problem, its lack of theoretical development in pedagogical theory and practice. It is proved that in pedagogical and sports science, including sports and health tourism, much attention is paid to preparation for participation in competitions, but in the scientific researches devoted to problems of preparation of future teachers, possibilities of the competence approach in purposeful designing of tourist and local lore work are insufficiently covered, which potentially results in an increase in the level of local lore competence of physical education teachers who deeply possess the content, organizational forms, methods, technologies of its implementation, which confirms the need for theoretical justification and practical solution of this problem. Concepts such as “tourist and local lore work of future physical education teachers” are revealed – formation of students’ stable cognitive interest, value attitude to studying the peculiarities of the native land, obtaining a set of knowledge to perform practical local lore tasks; “Local lore competence” – the presence of high theoretical, methodological and practical training of students for tourism and local lore work in their professional activities; “Formation of tourist and local lore competence of future teachers of physical culture” – purposefully organized process of formation of knowledge, skills, abilities as the personality of the organizer of tourist and local lore work. It is determined that professional training of future physical education teachers, ready for tourism and local lore work in professional activities, is one of the important conditions for increasing the interest of children and youth in physical culture, tourism and sports, providing the necessary physical activity, development, preservation and strengthening of their health. The analysis of the essence of tourist and local lore work allowed to conclude that the professional training of a teacher of physical culture and sports, competent for this work, is multifunctional. It is determined that professional training of future teachers of physical culture, ready for tourism and local lore work, should be carried out at the faculties of physical education for the specialization “Ecological and sports tourism”, because this specialization takes into account the peculiarities of this training. The main directions of solving the problem of formation of professional and tourist-local lore competence of future teachers of physical culture in the process of professional training are presented. The research materials can be used for the formation of local lore competence of future physical education teachers in the process of preparation of educational and methodical publications, during the teaching of courses related to local lore and tourism training, in the work of pupils and students, curators of academic groups, etc.

Постановка проблеми. Сучасні суспільні вимоги до розвитку національної системи освіти актуалізують процес її реформування, зокрема вдосконалення підготовки кваліфікованих компетентних учителів. На цьому наголошено в Законах України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014); указах Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 р.» (2013), «Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 р. «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (2016); «Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 р.» (2017) та інших рекомендаційних і нормативно-правових документах.

Реалізація завдань, регламентованих законодавчими актами, передбачає надання пріоритетності особистісному та професійному розвитку, формуванню нестандартного мислення, пошуку кожним студентом власної траєкторії професійного становлення. Нині існує запит переходу підготовки майбутніх учителів із традиційної до компетентнісної основи, що вимагає якісної переорієнтації змістового наповнення всіх ланок освітнього процесу, використання таких методів, форм і засобів, які сприяють досягненню студентами належного рівня знань, умінь для пізнання рідного краю, самостійної дослідницької роботи,

посилення мотивації навчання, розвитку особистісних якостей. Саме тому провідну роль у професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури як вихователя дітей і молоді, відкривача особливостей території рідного краю відіграє туристсько-краєзнавчий складник. На тлі оновлення підходів до розвитку фізкультурної освіти, формування у студентів національно-патріотичної свідомості, упровадження педагогічних технологій в освітній процес із метою вивчення особливостей рідного краю постає питання про необхідність модернізації підготовки майбутніх учителів фізичної культури до туристсько-краєзнавчої роботи. Принципово нові підходи до політичного, економічного та соціального поступу держави, недостатній розвиток туризму та краєзнавства як ефективного засобу формування особистості, ознайомлення її з природним й урбанізованим навколишнім середовищем умовлюють доцільність суттєвих змін у підготовці майбутніх учителів фізичної культури до туристсько-краєзнавчої роботи.

Вирішення цієї проблеми пов’язано з актуалізацією сучасних форм і методів організації навчального процесу майбутніх учителів фізичної культури, поліпшення змісту їх навчання, формування інтересу і здатності у студентів до розробки нововведень та освоєння передового досвіду щодо історії рідного краю, збереження здоров’я.

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури за умов закладів вищої освіти свідчить про значну увагу науковців до її дослідження.

У педагогічній науці сформовано теоретичні передумови для розроблення наукових засад компетентнісного підходу, що обґрунтовано у працях О. Дубасенюк, І. Зимньої, А. Хуторського та ін.

Проблему здійснення туристсько-краєзнавчої роботи в закладах освіти, методика її проведення розглядали як вітчизняні вчені (О. Булашев, А. Ровний, А. Крамаренко та ін.), так і зарубіжні (В. Ганопольський, В. Нечаєв, І. Петрухіна та ін.).

У науковій літературі зазначається, що основним чинником, який сприяє особистісному та професійному розвитку майбутнього вчителя фізичної культури, є його реалізація на засадах різних методологічних підходів. Проте у наукових дослідженнях, присвячених проблемам підготовки майбутніх учителів, недостатньо висвітлені можливості компетентнісного підходу в цілеспрямованому проектуванні туристсько-краєзнавчої роботи, результатом якої потенційно стає підвищення рівня сформованості краєзнавчої компетентності майбутніх учителів фізичної культури, котрі володіють змістом, організаційними формами, методами, технологіями її здійснення, що підтверджує необхідність теоретичного обґрунтування та практичного розв'язання означеної проблеми.

Процес професійної підготовки випускників у закладах вищої освіти фізкультурного профілю ще далекий від досконалості, а шляхи підвищення якості підготовки криються в удосконаленні всіх рівнів викладання – як практичних і теоретичних, так і практико-педагогічних, пов'язаних із розширенням можливостей формування педагогічних умінь у процесі практичної роботи студентів.

На думку О. Грезневої, заклад вищої освіти не дає фундаментальної науково-методологічної бази, яка б забезпечила широту педагогічних узагальнень. Отримання вищої освіти стало більше самоціллю, а не засобом професійної підготовки, оскільки система підготовки орієнтована, головним чином, лише на отримання знань [4].

Як вказує Б. Курдюков, однією з умов підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту у закладі вищої освіти є оптимальна інтеграція теоретичного і практичного навчання. Науковець визначає, що їхній взаємозв'язок зумовлений необхідністю наявності ґрунтовних знань і вмінь, потрібних для виконання практичної діяльності, яка, у свою чергу, стимулює їх поповнення, поглиблення [7].

Отже, потрібна цілеспрямована програма розвитку системи вищої фізкультурної освіти, що б забезпечила підготовку висококваліфікованих

фізкультурних фахівців, здатних проводити необхідні перетворення відповідно до соціокультурної ролі викладача у суспільстві. Для цього необхідно наділити фахівця фізичної культури та спорту статусом соціального працівника, інтенсифікувати розвиток науки з фізичної культури на основі задоволення нових суспільних та особистих потреб і створити систему навчально-методичних центрів, які будуть розробляти та поширювати найбільш прогресивні форми фундаментальної підготовки фахівців.

Мета статті – розкрити основні аспекти підготовки майбутніх учителів фізичної культури до туристсько-краєзнавчої роботи на засадах компетентнісного підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. За умов модернізації освіти, необхідності збереження і зміцнення здоров'я студентів формування фізичної культури особи потребує нових підходів до формування туристсько-краєзнавчої компетентності майбутніх учителів фізичної культури, котрі б інтегрували усі чинники, що впливають на досліджуване педагогічне явище, відбиваючи туристсько-краєзнавчі вимоги до вчителів, а також основні напрями розвитку вищої школи.

Питання професійної підготовки майбутніх фахівців дитячо-юнацького та спортивно-оздоровчого туризму ґрунтовно вивчали Є. Рут [9], Н. Сударева [10], В. Федорченко [11] та ін. Дослідники вважають новацією в підготовці фахівців туризму (менеджменту туристичної індустрії) наукове визнання туристичного краєзнавства широким загалом учених, краєзнавців і спеціалістів із туризму. Це засвідчує введення дисципліни «Туристичне краєзнавство» до навчальних планів і програм закладів вищої освіти України, що готують майбутніх фахівців туризму.

Туристичне краєзнавство характеризують як напрям загального краєзнавства, спрямований на комплексне вивчення конкретної території для потреб туризму. Це органічний складник загального краєзнавства та туризмознавства, сполучувальна ланка між цими двома галузями наукових знань. Туристичне краєзнавство, як і загальне, існує у трьох формах: державній (науковій), громадській і шкільній. Предметом дослідження туристичного краєзнавства постають природні, історико-культурні, соціально-економічні умови та ресурси, об'єкти туристичної інфраструктури, а також різні аспекти туристично-екскурсійної діяльності. Об'єктом дослідження туристичного краєзнавства є територіальна система туристично-екскурсійного обслуговування.

До туристично-краєзнавчих досліджень долучаються вчені різних наукових сфер: географи, економісти, історики, археологи, етнографи, архітектори, мистецтвознавці, туризмологи та ін.,

додаючи до туристичного краєзнавства методи різногалузевих досліджень. З огляду на потужний арсенал дослідницьких методів і підходів перед туристичним краєзнавством постають важливі завдання: розгортання масового туристично-краєзнавчого руху; вивчення, збереження й уведення до туристично-екскурсійного обігу природних та історико-культурних ресурсів, їх паспортизація; продукування інноваційних програм туристично-екскурсійного обслуговування для різних категорій споживачів; створення туристично-краєзнавчих кадастрів території; інфраструктурне облаштування й маркування туристично-краєзнавчих маршрутів і стежок; проведення системних наукових досліджень із туристично-краєзнавчої проблематики, організація науково-практичних і методичних конференцій та семінарів; підготовка високоякісних туристично-краєзнавчих видань для туристів та екскурсантів (путівників, краєзнавчих нарисів, туристичних карт і схем та ін.); підготовка туристично-краєзнавчих кадрів (передусім екскурсаводів, гідів, провідників, інструкторів із видів туризму та інших категорій туристичного супроводу); формування позитивного туристичного іміджу України та її окремих регіонів [8].

Як показали дослідження В. Бабіч [1], Ю. Бойчук [2], П. Джуринського [5] та ін., сучасна українська загальна освіта є здоров'явитратною і здоров'ярушійною, тобто студентам закладів вищої освіти необхідно буде в майбутньому займатися не лише оздоровленням студентів, але й оздоровленням освіти (як системи або процесу). Вивчення цієї проблеми проводиться на основі ретроспективного аналізу нормативно-правових документів, філософської, психолого-педагогічної та спеціальної літератури.

Крім загальних проблем, притаманних підготовці фахівців галузі фізичної культури, професійна підготовка майбутніх викладачів фізичного виховання має свої специфічні риси. Це, як не дивно, насамперед стосується стану здоров'я і фізичної підготовленості абітурієнтів факультетів фізичного виховання. Якщо раніше на факультет фізичного виховання вступали абітурієнти після 5–6-річного навчання в дитячо-юнацьких спортивних школах і конкурс був більше 5 осіб на місце, то зараз зовсім інша ситуація.

Сьогодні факультети фізичного виховання не відбирають, а набирають на перший курс згідно з ліцензованим обсягом. Факультети змушені кардинально переглянути навчальні плани, передусім дисципліни, спрямовані на професійно-практичну підготовку. Низький рівень фізичної підготовленості абітурієнтів змушує факультети витратити додатково час спочатку на підвищення фізичної та технічної підготовленості самих студентів до певного рівня, а потім – навчати методики, як вчити.

Слід відзначити тенденцію до зниження рівня не тільки здоров'я та фізичної підготовленості абітурієнтів, але і загально-теоретичної, а це негативно впливає на професійну підготовку майбутніх викладачів фізичного виховання.

Наукові дослідження О. Жданової засвідчують спільність завдань фізичного виховання та туристичної діяльності, що, зокрема, можуть підсилювати їх взаємодію [6]. Специфіка професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури характеризується тим, що більша частина матеріалу із туристсько-краєзнавчих, педагогічних і фізкультурних дисциплін відводиться на різні рухові дії. Це пов'язано з тим, що вчитель у своїй роботі повинен використовувати велику кількість фізичних вправ, прийомів, методів. Окрім фізичної підготовленості, вчитель фізичної культури повинен не тільки знати, але й вміти навчати найбільш раціональної техніки та тактики спортивно-оздоровчого туризму.

Аналіз наукових джерел і практичний досвід свідчать, що підготовка майбутніх учителів фізичної культури до туристсько-краєзнавчої роботи на засадах компетентнісного підходу відбуватиметься більш ефективно за дотримання певних умов: стимулювання позитивної мотивації до вивчення краєзнавчого матеріалу у дисциплінах циклу загальної (фундаментальної) та професійної (наукопередметної) підготовки та дисциплін додаткової спеціалізації «Екологічний і спортивний туризм»; набуття знань, умінь (компетенцій) здійснення туристсько-краєзнавчої роботи через оптимізацію роботи студентських гуртків; активізація досвіду туристсько-краєзнавчої роботи під час навчальних і педагогічних практик.

Вивчення сутності туристсько-краєзнавчої роботи, її структури, форм проведення туристських заходів дало змогу дійти висновку, що фахова підготовка вчителя фізичної культури, компетентного у сфері туристсько-краєзнавчої роботи, є багатофункціональною. Принциповою специфічною ознакою цієї підготовки є необхідність упровадження інтегрованого підходу до формування її змісту, відбору методів і форм, оскільки вона інтегрує фахові знання, вміння та навички, притаманні і вчителю фізичної культури, і фахівцю із краєзнавчої роботи.

Отже, пріоритетною метою формування фахової компетентності майбутніх вчителів фізичної культури до туристсько-краєзнавчої роботи є їх підготовка і як учителя фізичної культури, і як фахівця із краєзнавчої роботи.

Аналіз наукових досліджень підтверджує важливе значення екологічного туризму в організації дозвілля молоді, оскільки підрастаюче покоління віддалене від природи, навантаження на їхню психіку зросло, а екологічна криза посилюється

прискореними темпами. Під час подорожей учасники набувають життєво важливих навичок самообслуговування та дотримання гігієни за складних незвичних умов.

Як зазначає О. Булашев [3], туристські походи та подорожі, краєзнавчі екскурсії, літні та зимові табори відпочинку надають можливість спілкування з природою і за правильно поставленої екологічної освітньої та виховної роботи залишають глибокий слід у свідомості людини.

Великого значення набуває те, що у туристських походах відбувається постійна взаємодія між учасниками на особистому, діловому, виконавському рівнях, а це сприяє формуванню почуття колективу, взаємодопомоги, порозуміння, тактовності, терпеливості, доброзичливості, толерантності. Під час туристських походів розширюється світогляд людини, підвищується розумова працездатність через спостережливість і допитливість, відбуваються позитивні зміни у настрої, відновлення фізичних і психічних можливостей організму.

На нашу думку, ці особливості, адаптовані до наших умов, необхідно впровадити в навчальний процес закладів вищої освіти України, що може стати джерелом для аналізу й переосмислення положень вітчизняної системи професійної підготовки викладачів фізичного виховання і значно посилить їхню конкурентоздатність на ринку праці.

Незважаючи на позитивні об'єктивні чинники (появу законодавчих актів, збільшення теоретичних і прикладних досліджень у сфері активного туризму), наявний рівень фахової компетентності студентів факультетів фізичного виховання суперечить соціальному замовленню суспільства на фахово підготовлених і компетентних фахівців до туристсько-краєзнавчої роботи. На нашу думку, основними причинами цього є: недооцінка туристсько-краєзнавчої роботи в суспільстві й у процесі навчання майбутніх учителів фізичної культури, неналежне навчально-методичне забезпечення дисциплін туристсько-краєзнавчого спрямування, труднощі технічного та матеріального характеру у фаховій підготовці студентів, брак навчально-методичних посібників, спрямованих на інтеграцію навчальних дисциплін, відставання технологій навчання у вищій школі від вимог сучасного інформаційного суспільства.

Висновки. Вищевикладене свідчить про необхідність ефективного пошуку шляхів розв'язання проблеми, що дозволить суттєво підняти рівень фахової компетентності майбутніх учителів фізичної культури у сфері туристсько-краєзнавчої роботи. Фахова підготовка майбутніх учителів фізичної культури, готових до туристсько-краєзнавчої роботи, має здійснюватися на факультетах фізичного виховання за спеціалізацією «Екологічний і спортивний туризм», адже саме ця спеціалізація враховує особливості цієї підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабич В.І. Підготовка майбутніх учителів фізичного виховання до формування культури здоров'я школярів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Луганськ, 2006. 321 с.
2. Бойчук Ю.Д. Еколого-валеологічна культура майбутнього вчителя : теоретико-методичні аспекти : монографія. Суми : Університетська книга, 2008. 357 с.
3. Булашев А.Я. Спортивный туризм. Харьков : ХГАФК, 2009. 332 с.
4. Грезнева О.Ю. Организационно-педагогические игры в профессиональной подготовке учителя : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Казань, 1995. 186 с.
5. Джури́нський П.Б. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної професійної діяльності : автореф. дис. докт. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2013. 43 с.
6. Жданова О.М., Тучак А.М., Котова І.В. Організація та методика оздоровчої фізичної культури і рекреаційного туризму : навчальний посібник. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. унту ім. Лесі Українки, 2000. 240 с.
7. Курдюков Б.Ф. Теория и методология модернизации процесса профессиональной подготовки специалистов физической культуры в системе высшего образования : автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.08. Краснодар, 2004. 36 с.
8. Попович С. Туристичне краєзнавство: генеза, методологія, завдання. *Краєзнавство*. 2015. № 3/4 (92/93). С. 111–124.
9. Рут Є.З. Організаційно-методичні основи туристично-краєзнавчої діяльності в школі та її вплив на організм школярів : дис. ... докт. наук з фізичного виховання і спорту. Івано-Франківськ, 2004. 321 с.
10. Сударева Н.С. Про деякі аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців зі спортивного туризму та оздоровчих технологій. *Культура і освіта фахівців туристської сфери: сучасні тенденції та прогнози* : матеріали III-ої Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : КУТЕП, 2005. С. 634–637.
11. Федорченко В.К. Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців для сфери туризму : автореф. дис. ... докт. пед. наук. Київ, 2005. 43 с.

REFERENCES

1. Babych, V.I. (2006) Podgotovka budushchikh uchiteley fizicheskogo vospitaniya k formirovaniyu kul'tury zdorov'ya shkol'nikov [Preparation of future teachers of physical education for the formation of a culture of health of schoolchildren] : dis. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Lugansk. 321 s.
2. Boychuk Yu.D. (2008) Ekologo-valeologichna kul'tura budushchego uchitelya: teoretiko-metodicheskiye aspekty [Ecological and valeological culture of the future teacher: theoretical and methodological aspects] : monografiya. Summy: Universitetskaya kniga. 357 s.
3. Bulashev A.Ya. Cportivnyy turizm [Sports tourism]. Khar'kov : KHGAFK. 332 p.
4. Grezneva A.Yu. Organizatsionno-pedagogicheskiye igry v professional'noy podgotovke uchitelya [Organizational and pedagogical games in teacher training] : Dis. ... kand. ped. nauk: 13.00.01. Kazan'. 186 s.
5. Dzhurinskiy P.B. Teoreticheskiye i metodicheskiye osnovy podgotovki budushchikh uchiteley fizicheskoy kul'tury k zdorov'yazberezhival'noi professional'noy deyatel'nosti [Theoretical and methodical bases of preparation of future teachers of physical culture for health-preserving professional activity] : avtoref. dis. d-ra ped. nauk: 13.00.04. Odessa. 43 s.
6. Zhdanova A.N., Tuchak A.M., Kotova I.V. Organizatsiya i metodika ozdorovitel'noy fizicheskoy kul'tury i rekreatsionnogo turizma [Organization and methods of health-improving physical culture and recreational tourism] : ucheb. posobiye. dlya studentov vyssh. zakl. obrazovaniya s fiz. vospitaniya i sporta. Lutsk: RVV "Vezha" Vol. gos. Untu im. Lesi Ukrainkiy. 240 s.
7. Kurdyukov B.F. Teoriya i metodologiya modernizatsii protsessa professional'noy podgotovki spetsialistov fizicheskoy kul'tury v sisteme vysshego obrazovaniya [Theory and methodology of modernization of the process of professional training of physical culture specialists in the system of higher education] : avtoref. dis. ... d-ra ped. nauk: 13.00.08. Krasnodar, 2004. 36 s.
8. Popovich S. Turisticheskoye krayevedeniye: genezis, metodologiya, zadachi. [Tourist local lore: genesis, methodology, tasks]. Krayevedeniye. № 3/4 (92/93). S. 111–124.
9. Rut Ye.S. Organizatsionno-metodicheskiye osnovy turistsko-krayevedcheskoy deyatel'nosti v shkole i yeye vliyaniye na organizm shkol'nikov [Organizational and methodical bases of tourist and local lore activity at school and its influence on an organism of schoolboys] : dis. ... d-ra nauk po fizicheskomu vospitaniyu i sportu. Ivano-Frankovsk. 321 s.
10. Sudareva N.S. O nekotorykh aspektakh professional'noy podgotovki budushchikh spetsialistov po sportivnomu turizmu i ozdorovitel'nykh tekhnologiy [About some aspects of professional training of future specialists in sports tourism and health technologies]. *Kul'tura i obrazovaniye spetsialistov turistskoy sfery: sovremennyye tendentsii i prognozy: materialy III-y Mezhdunar. nauchno-prakticheskoy. konf. Kiyev: zachisleniyu. S. 634–637.*
11. Fedorchenko V.K. Teoreticheskiye i metodicheskiye osnovy podgotovki spetsialistov dlya sfery turizma [Theoretical and methodical bases of preparation of experts for sphere of tourism] : avtoref. dis. ... d-ra ped. nauk. Kiyev. 43 s.